

роль не сплатить записаної на нїм суми (що, звичайно — ніколи не наступало).

Sigismundus etc.

Significamus etc., quia habentes commendatam virtutem fideique integritatem famosi Pyotrassek, civis theloneatorisque camenecensis, fidelis nostri dilecti, sibi de certa sciencia et singulari gratia regiis nostris — summas peccuniarum, in villa seu vastitate Crogulcze, in terra Camenecensi sita, sibi per olim fraternam maiestatem Alexandri regis inscriptas et obligatas, simul ac tenutam ipsius discreto Hrehorey, poponi et ritus ruthenici in civitate Camenecensi vicem gerenti, genero suo, inscribendum et resignandum consenciendum et admittendum duximus, consentimusque et admittimus presentibus, ita tamen, quod summe peccuniarum non excedant summas, in litteris originalibus super villam predictam concessas, descripte (sic), admittentes villam seu vastitatem predictam per dictum Hrehorey poponem et suos successores legitimos tenendam, habendam, utifruendam pacifice et quiete possidendam, usque ad redemptionem, per nos vel successores nostros faciendam, qua facta possessio ville seu vastitatis prefate revertetur ad nos pleno jure, juribus et stacionibus nostris semper salvis, — harum, quibus sigillum nostrum est subappensum, testimonio litterarum. Datum in convencionem Pyotrkoviensi generali feria sexta ante Ramis palmarum anno Domini millesimo quingentesimo nono, regni nostri anno tercio.

Коронна Метрика Варшавського Головного Архиву кн. N 23 f. 494.

М. Грушевський.

Вірші Степана Шепедія.

Про Ст. Шепедія ¹⁾ згадав д. В. Коцовський у своїй праці „Житє и значенє Маркіяна Пашкевича и въ додатку матеріялы и замѣтки до генезы руско-народного ѡдродженя въ Галичинѣ, Львѡвъ 1886“ стор. 68. Про него оповідав д. Коцовському его шкільний товариш М. Устиянович як про такого, що вже в семинарії духовній знав і співав московські пісні і був завзятим Русинюм. Д. Осипови Роздольському маємо подякувати за зібране поданих далі причинків до життєпису і діяльности Шепедія. Бувши минушого літа в Лавочнім і Ошірці д. Роздольський найшов у тамошній церкві автографічний

¹⁾ Пишемо „Шепедій“, а не „Шепегій“ або „Шепегѣ“, як підписував ся сам покійник, транскрибуючи мадярську писовню Szepes, що по нашому вимовляє ся Шепедій.

список віршів Шепедія, а власне двох его „Історіостихів“ на збудоване церкви в Опіріці в р. 1841 і на вилляне дзвона для тоїж церкви в р. 1855 з доданими до них документами, а також „Щісні во время бездождія“ написаної 1862 р. На просьбу д. Роздольського все те переписано, а виписано надто із Помянника лавочанського, зладженого самим Шепедієм, дати про его жите і смерть. Друкуючи ті причинки задержуємо правопись оригіналу, переміняючи лише кирильські букви, що подекуди приходять.

Друкуючи оті памятки життя і діяльності одного з тихих і незвісних ширшій громаді робітників на ниві народній ми розуміємо добре, що вони не мають претензії до літературної стійности. Мова у Шепедія — старомодна мішанина церковщини з бойківським диалектом, віршоване примітивне, поетичного дару нема ніякого. Та про те годі заперечити, що отсі варварські вірші роблять певне і то дуже симпатичне вражінє. Вони малюють нам чоловіка і се їх головна стійність; малюють сьвященника старої дати, простого, близького до природи і до тих простих людей, серед яких він жиє. З тих его розмов з селянами, з тих нарад з ними, з тих теплих характеристик поодиноких селянських фігур, як ось теслі Билня, дзвонаря Мартина Станькова і ин. бачимо виразно, як близьким до народа був тоді сьвященник в тих далеких горах. Не дурно люде з горячою симпатією згадують і доси про таких сьвященників.

„Історіостих“ Шепедія цікавий ще й з иньшого погляду — як культурно історичний образок тих заходів і змагань, якими здвигалися у нас по селах церкви і виливалися дзвони. Тепер такі процедури і такі постаті, як Билень і Станкевич чи Станьків перейшли переважно в обсяг традиції; конкуренція церковна упорядкована особним законом, само будоване церкви йде по пляну зладженому фаховим будівничим (звичайно шаблоново) і громада крім достарчення грошей не має майже ніякої інтеренції; дзвони ллють ся в фабриках за угоджену ціну. Оповіданнє Шепедія зберегло нам живий і щирим теплом надиханий образок давніх порядків.

Др. Ів. Франко.

Історіостіхъ

отъ основанія церкви святой, ейже будованя и совершенія, ейже помальованя и сницирства или рѣзарства и на сію с. церкву Опо-
рецкую жертвоприносителей и ктиторей, которін съшедшіи ся къ
мнѣ ниже подписаному въ праздникъ Честнаго Креста року Божіа
1841. ѿѿмѣ. дѣ. Септемврія совѣтъ изложили съ іереємъ съору-
жити храмъ Господень; и такожде сълліанія кумвала до тойже

Онъ за погаръ, вже чествовалъ.
 Онъ чествовалъ и мурника,
 Стáрця, своего сотрудника.¹⁾
 Мурникъ бо ся звалъ Казѣмѣрь,
 Бѣлоглавый якъ бы Сибѣрь.
 „Здоровъ буди Казѣмѣру!
 Днесъ ти даю таку мѣру:
 Полъ кватирокъ горѣлницѣ,
 Тои, тои безчестницѣ,
 Що на часть насъ покрѣпляє,
 И въ болото насъ в'валяе:
 Та ты привиклъ во роботѣ
 А я былъ бы во клѣпотѣ,
 Бо въ болотѣ я бы погиблъ,
 Бомъ на верхахъ сидѣти звиклъ.
 Днесъ выпийме могоричъ,
 Не достанемъ завтра ничъ.
 Бо то попъ нашъ молодій,
 Онъ не знае, що старій
 Потребуе что выпити,
 Дабы добре могъ робити.
 Попъ жентицю най сербае,
 А намъ старымъ не взбраняе
 Гармучки выпивати,
 Бымы могли будувати,
 Будувати Господень храмъ,
 Въ славу Бога, во память намъ.
 Здоровъ будь ты болотнику!“
 „Пий здоровъ ты дармопуку!“
 Такъ мурнику тесля сказаль,
 А мурникъ му такъ отвѣчалъ:
 „Здоровенькй выпивайме!
 Во Бога честь все дѣлайме.
 Не долго вже будемъ пити,
 Оба разомъ вже робити;
 Бо старость насъ исхилила
 И ко гробу приближила.“
 Старѣ майстри ся напили,

До дѣла ся вразъ хватили:
 Тесля мѣру вже видае,
 Мурникъ ярки вже копае,
 Подвалници вже муруе,
 Тесля брусы вже брусуетъ.
 Во двохъ годахъ храмъ созданный
 Пятьма кресты увѣнчанный.
 Когда храмъ святъ уже стоялъ,
 Пять верхы ся онъ величалъ, —
 Билень силенъ скончалъ ся,
 Съ нами на вѣкъ попрощалъ ся.
 Мурникъ за нимъ поспѣшилъ,
 Бы ся друга не лишилъ.
 Оба майстры ся скончали,
 И съ нами ся попрощали
 на вѣки.

Матеріалъ ктожъ на храмъ давъ?
 Богочестивъ графъ Станіславъ.²⁾
 Кромѣ сего еще дара,
 180 реньскихъ сребра,
 И гонталей тысящъ сорокъ
 Въ гонты вбитыхъ до латѣвокъ;
 Сто и сорокъ чтери тертыцъ,
 Подсубѣвокъ в'битыхъ въ вѣнецъ,
 Три сотнары и желѣза,
 Бы въ трехъ дверехъ и завѣса
 Искована крѣпко была,
 Радость людемъ отворила
 на многая лѣта.

Да спасетъ Богъ Станѣслава,
 Да будетъ му честь и слава;
 Бо онъ Опѣръ (церковъ) посѣтилъ,
 Церкви жертвы не щадилъ.
 Да получить милость Бога,
 Блага лѣта, лѣта многа!

А ктожъ кресты покуповаль,
 Дабы нымы храмъ увѣнчалъ?

¹⁾ въ день святого Константина и Глены, 21 руск. Маія 1842.

²⁾ Гр. Станіслав Потоцкій, властитель Опірця. I. Ф.

Зъ Ополецкихъ честныхъ селянъ На немъ пѣвцовъ дватсять чтеры
 Зъ Матѣйковыхъ былъ то Романъ. Гармонійно изъ нотъ пѣли.
 Въ Мукачевѣ градѣ купилъ, Два крѣлоса въ ней поставилъ,
 300 реньскихъ (в. в.) онъ запла- Бы трихорно Бога славилъ.
 Бы ся Богу приподобилъ. [тилъ,

И Іезьерскій званъ Міхаилъ
 Церкви кресты три подарилъ,
 Закрістін бы увѣнчалъ,
 И кумвальню повеличалъ.

Лѣхтарики два шклянніи,
 Цифрованы и синіи
 Пожертвовалъ господинъ Скрай,
 Коль отходилъ въ далекій край :
 Оберъегра полнилъ службу,
 Съ побожными имѣлъ дружбу.

А ктожъ церкви былъ маляръ ?
 А ктожъ былъ ей оукъ (!) рѣзбаръ ?
 Аѳанасій Ружилевичъ,
 Кокудинякъ Ковачовичъ.
 Аѳанасъ ся где обучалъ ?
 Во Аѳенахъ онъ пребывалъ,
 И Іерусалимъ онъ посѣщалъ,
 1861 на Угорщинѣ ся скончалъ.

Великъ олтарь та кто зоздалъ ?
 И на него кто жертвовалъ ?
 Ай Варвара Ружилевичъ,
 Съ Марією Геречковичъ
 Триста реньскихъ (см.) изложили,
 Олтарь велій съоружили.
 Вознеслъ Пуринъ иконостасъ,
 Бы му животь далъ Господь Спасъ.
 200 реньскихъ (кон. мм) онъ запла-
 Спасеніе бы получилъ. [тилъ,

Стефанъ вознеслъ прекрасній
 [хоръ,
 Бы ся святилъ небесній дворъ ;

По Іоаннѣ, Петрѣ, попахъ,
 По свонхъ то обохъ дѣдахъ,
 И по отцу и Стефанѣ,
 Стрюю своемъ Іоаннѣ,
 Полученій великій столъ,
 Яворовый, та на престолъ
 Въ закрістїи онъ поставленъ,
 На поставу чашъ посвященъ,
 Пожертвовалъ іерей Стефанъ,
 И братъ его дякъ Іоаннъ.

И такъ сталъ ся храмъ совершенъ,
 Богу въ славу, въ честь посвященъ.

Ктожъ посвятилъ Божій сей [храмъ
 Во молебню хрістіянамъ ?
 Храмъ Божій сей онъ посвятилъ :
 Фортуна званъ, званъ Міхаилъ.
 Посвятилъ го въ день праздника
 Въ день Стефана мученика —
 Якъ намѣстникъ, яко деканъ, —
 Діакономъ былъ му Стефанъ,
 Коль святилъ ся храмъ Господень,
 По Рождествѣ в' святъ третій день.
 Посвятивши всѣмъ пожелалъ,
 Церкви и даръ пожертвовалъ.
 Да дасть Господь му здравіе,
 Многа лѣта, спасеніе !

Когда храмъ былъ вже посвященъ,
 И свѣтилмы весь освѣтленъ,
 Сталъ предъ велій олтарь іерей,
 Изъ Рожанки парохъ Андрей,
 Салевичъ ся онъ нарицалъ —
 Первій службу онъ отчиталъ.

Службу спѣвалъ самъ намѣстникъ Бы вѣрнымъ Богъ лѣтъ оужно-
Торжественно в' той самъ празд- [жилъ,
[никъ. Оумножилъ лѣтъ и благихъ лѣтъ,
Весолій былъ всѣмъ вѣрнымъ
Стефанъ ему содѣйствовалъ, [свѣтъ,
Якъ діаконъ съ хоромъ спѣвалъ,
Хоромъ пѣвцовъ двадцать чтери,
Гармонійно изъ нотъ пѣли.
На велѣе се торжество
Прійшло людей такъ множество,
Що хотъ церковъ не естъ мала,
Людъ весь однакъ не вмѣщала.
Священники много были,
Дмитеръ Раковъ списы принѣсъ:
Литургіи вси служили.
Окуляры взялъ по́пъ на нѣсъ,
Мольбы насъ всихъ Боже прійми!
А списъ хватилъ скоро въ руки:
В' царствіи си насъ помяни!
„Та вже бачу былъ день Луки!“
~~~~~
Почалъ списы по́пъ читати,
Історіостіхъ кумвала
И грошество обчисляти:
въ Опорѣ.
„Ярмарки ся покѣнчили,
Когда оузрѣлъ іерей Стефанъ,
Люде чей грѣшъ оучинили.
Что храмъ красній, великъ соз-
Бо за то намъ треба знати,
[данъ, Дабы законъ исполняти:
Вельмы кресты вже совершенъ,
Намѣстніи безъ свѣщниковъ,
И образы вже оукрашенъ;
То не было от вѣкъ вѣковъ.“
Почалъ тогды гадковати,
Що по́пъ сказавъ, Дмитеръ слу-
Въ Опѣрѣ кумвалъ бы сольяти:
И табаку понюховавъ, [хавъ,
Бо в' Опорѣ церковъ красна,
Бо за грошы ся зажуриль,
И великость естъ ей власна:
Бы свѣщники церкви купиль.
Три тысящъ душъ мѣститъ въ
Кличе людей во громаду,
[собѣ, Обы разомъ мати раду:
Якъ оулій пчель в' свой оутробѣ;
Предъ святіи намѣстники
Бо в' оулїи меда сладость,
Поставити свѣтилники.
А во церкви души радость.
На то в' радѣ вси пристали,
До той церкви дзвона треба,
За грошы ся постарали;
Бы го чути по по́дъ неба:
В' Мукачевѣ градѣ тріє идуть,
Бы го чути в' Хѣгари, в' Славско,
Матерію отъ тамъ везуть.
Во Студеній, во Скотарско,
Мартинъ Станковъ провождае,
Въ Волосянку, Хащованье,
И радость всѣмъ обѣщае.
Въ Климець, Выжлѣвъ и Жупанье,
Дѣло-сь в' скорѣ розпочало,
Бы во церковъ людъ созивалъ,
Но оно-сь не оувѣнчало,
Бы людъ в' церкви Бога благалъ,
Бо свѣщники ея не вдали,
Бога молилъ, Богу служиль,
И заходы вси пропали.

Со Дмитромъ ся пѣпъ зажурилъ, Якъ во мори гѣркой воды!“
 Бо свѣщниковъ не получилъ. Бесѣдуютъ, тай ся смѣютъ,
 С' матеріевъ щожъ чинити? Що при бѣдѣ еще жѣютъ.
 Треба ю в' щось обратити; Говорячи оба сидятъ,
 Мартинъ Станьковъ во свѣтъ пой- Та тѣшатъ ся, що ся видятъ.
 [шолъ, Почали ся бай радити,
 Чи бы щастя где не найшолъ? До неба ся якъ достати?
 За Мартина не чувати, „Треба бы си заслужити,
 Вжежъ лѣхтарѣвъ не сливати. Обы в' небѣ вѣчне жити.“
 Мартинъ дзвонъ гдесъ съливае, До дзвонаря такъ пѣпъ сѣказавъ
 А пѣпъ съ Дмитромъ гадку мае, Тай тогды ся щось загадавъ.
 Со свѣщниковъ дзвѣнъ сливати! „Отъ, знаєте, честный отче, —
 Кобъ Станькова повитати! До дзвонаря такъ пѣпъ рече:
 Во осени сего года (Р. Б. 1854) „Со свѣщниковъ дзвѣнъ сливайме,
 Была красна хотъ погода, Всевышняго восхваляйме!“
 Пѣпъ в' комнатѣ однакъ сидѣлъ, „Ай бо треба еще грошый,
 Бо писаня много имѣлъ. Дабы кумвалъ былъ хорошій!“ —
 Ажъ оуче — ктось ковтае, Такъ попови дзвонарь сказаль,
 Крикнулъ: „Прошу!“ — ктось Тай съ попомъ ся и попрощаль.
 [вступае, Не зважавши, що онъ вже дѣдъ,
 Ажъ ту оузритъ господина, Пѣйшолъ опять во Божій свѣтъ;
 Станькевича ба Мартина! Обѣщаль ся прѣйти назадъ,
 „Якъ живете?“ пѣпъ вопросивъ. Бо бы кумвалъ сол'ляти радъ,
 „О, я нынѣ дуже щастливъ, В' Опорѣ храмъ оздобити,
 Бо витаю я Мартина, И Господа прославити.
 Станькевича тай и сына!“ Зложивши пѣпъ таку раду
 Пѣпъ голосно заговоривъ, Спѣшитъ в' Опѣръ до оураду:
 Тай на службу нѣбы сваривъ, Кличе Дмитра Ракового,
 Що не подалъ скоро столецъ, Яцъка, Петра, Присяжного.
 Бы отпочилъ дзвонѣвъ дѣлецъ. Почали вси раховати,
 „Прошу сѣсти!“ такъ пѣпъ рече, Кто що виненъ списовати;
 „Милій гостю, честній отче! Почали вси гадковати,
 Прошу сѣсти отодхнути, Якъ бы то можъ дзвѣнъ солляти.
 Та хотъ хлѣба оукунути, Пѣпъ всѣ долги обраховавъ,
 На силахъ ся покрѣпити, Кто що виненъ, посписовавъ —
 Бы по свѣтѣ можъ ходити. Посписовавъ за кѣлька лѣтъ,
 Та кажѣтъ намъ що нового, На дзвѣнъ грошей ба такой нѣтъ.
 Та изъ свѣта далекого, Пѣпъ за пѣнку тай закуривъ,
 Бо мы в' горахъ ничъ не знаемъ, Бо ся дуже тимъ зажурилъ;
 Бо на бѣду все гадаемъ. Дмитръ голову низъ испустилъ,
 В' нашихъ горахъ только бѣды, Бо ся дуже тимъ засмутилъ.

Дмитерь тогда реклъ до князя: Первый былъ дякъ, вторъ пана-
 „На мѣдъ, цѣну тра пѣнязя.“ [марь,
 А князь на то такъ му сказалъ: Жертвовали чтеры таляръ.
 „Кобымъ скорше былъ за то зналъ: Обчисляютъ ще всю квоту,
 Были бы сѣмы не гадали, Ба! нестаетъ ще до щоту:
 Тай дзвѣнъ въ церкви оуже мали; Пѣпъ тогда сѣ щось розгадалъ,
 Не до ряду все ми пѣйшло, Сорокъ таляръ самъ ще додалъ.
 Бо напастей много зайшло“. И такъ грошы изложили,
 Матѣй буркнувъ якъбы медвѣдь: И до Л'вова выправили.
 „Ай дорога цѣна и мѣдъ; Покупивши, що потреба,
 Цѣна и мѣдъ ай дорога, Благодати ждали неба.
 И далека ще дорога, Иванъ Когучъ вагу зрядилъ,
 Треба воза, треба коша, Матерію въ лузѣ зважилъ,
 А до коша треба гроша, Шестьсотъ фунтовъ было всего,
 До воза ще треба коня, Семдесятъ ще выжше того.
 А до коня треба Гриня“. Поважили мѣдъ и цѣну,
 Петро коваль на то скаже: Ожидали благу днину;
 „Що говоришь, чортѣвъ враже! Ажъ в' день святой Анусѣи,
 На край свѣта готовъ пѣйти, Солнце блисло от Азіи,
 Оби ино задзвонити, Мартинъ крикнувъ: „до работи,
 Дабы Богу честь отдати, Бы не были вже клопоты!
 Ёго всегда величати, Треба скоро поспѣшати,
 Бы щастливо далъ намъ жити, Обы нынѣ дзвѣнъ сол'ляти“.
 Дзвонѣмъ село веселити“. Дмитерь бѣжитъ селомъ горѣ,
 Се сказавши, отсунув сѣ; А присяжный селомъ долѣ,
 Пѣпъ на тоѣ ос'мѣхнувся. И десятникъ надбѣгаетъ,
 Пѣпъ табаку понюхуетъ, Розказъ князя дополняетъ.
 Нѣбы щось сѣ пригадуе: Якъ на яри пчелки летятъ,
 „Ага! каже, на Нѣколи, Такъ Опѣрцы д' дѣлу бѣжатъ,
 Обѣщаль ктось дати воли, Собрало сѣ людей много,
 А чи есть ту нашъ панамаръ, До дѣла такъ великого.
 А чейже то Максѣмъ Кадаръ“. Петро коваль мѣшокъ имчить,
 Треба мѣнѣ Панамаря, Федоръ з' горы мѣшокъ тащить,
 Нехай бѣжитъ по Кадаря; Петро з' мѣшкомъ надбѣгаетъ,
 Прѣйшовъ Кадаръ и панамаръ, И Федора ожидае;
 Тай принесли сорокъ таляръ; Бере оуже в' руки клепачъ,
 Рахують ще, ще нестаетъ, Надбѣгаетъ и Чеприкачъ.
 Дякъ, панамаръ чтеры дае: Забиваютъ в' землю столпки,
 Дякъ Шепечій Іоаннъ званъ, А до столпковъ вяжутъ мѣшки,
 Маруцаничъ также Иванъ. До дѣла сѣ забирають,

Гнѣздо дзвона розгрѣвають,
 Оуже форму вже выносять,
 Бога в' помощь вси вразѣ просять,
 Бы ся дѣло совершило,
 Всихъ присушихъ потѣшило.
 Мартинъ Станьковъ присматрае,
 Форму в' гнѣздо вже влагае,
 Коло формы забѣгае,
 Що потреба, всео дѣлае.
 Люде стали в' кругъ в' околѣ,
 Солнце на нихъ зрить весоло.
 Когда Мартинъ всео прирядилъ
 И форму вже в' гнѣздо всадилъ,
 Каже оугля в' печь влагати,
 В' мѣхи сильно нужъ! заграти;
 Мѣхи гудять, огонь жарить,
 Мартинъ Станьковъ дѣломъ ря-
 [дить,

Матерію в' огонь влагають,
 Петръ с' Федоромъ в' мѣхи гра-
 Почало вже вечерѣти, [ють.
 Мартинъ каже такой грѣти;
 Морозъ тисне, звѣзды мрехтять,
 Огонь свѣтитъ, лѣси гудять;
 Матерію розтаплиють,
 По кавалку в' огонь кидають;
 Оуже полночь вже минае,
 Зъ за гѣръ мѣсяць зазирае,
 Зазирае, заглядае,
 Мартинъ Станьковъ що дѣлае.
 Мургнувъ мѣсяць на Мартина,
 Що прійшовъ часъ и година,
 Спѣжовицю вже пустити,
 Дѣло Боже совершити.
 Мѣсяченько що му сказаль,
 Мартинъ сіе в' сей часъ здѣлаль,
 Спѣжовицю онъ пуцае,
 Она в' землю оутѣкае,
 Въ задуманю вси стояли,
 Конца дѣла ожидали.
 Ажъ в' сопухахъ разъ заблисне,

Мартинъ в' руки хватно плесне,
 Крикнувъ тогды с' всего духа:
 „Оуродилъ ся! отъ! суть оуха!“
 Когутъ запѣлъ кокорѣки,
 Слава Богу во вѣкъ вѣки!
 Покривалце отсувае,
 Дзвѣнъ голову выставяе,
 Головою всехъ повиталь,
 Самъ на мѣстци однакъ осталь;
 Бы в' зимѣ ся не застудилъ,
 Мартинъ его опять прикриль.
 Каждый пѣйшолъ во свояси,
 Честь далъ Богу на небеси.
 Во неделю по Васілю,
 Прійшли люде в' бурну хвилю,
 Бо вѣтръ с' снѣгомъ танцѣвали,
 Якъ бысь чогось радовали:
 Прійшли гостя в'вести в' хату,
 Во попову тай комнату.
 Ёдва го ся Мартинъ коснуль,
 Онъ на него оуже муркнуль;
 Запрашають го до хаты,
 А онъ почаль муркотати;
 Поставленъ былъ на блять стола,
 Обступилъ го людъ до кола,
 Потомъ взнеслъ ся мало горѣ,
 Бы не сидѣлъ все на столѣ.
 Мартинъ хватилъ клепачъ в' руки,
 Дознати ся що за штуки
 Оумѣ гость пожеланный,
 Такъ долгій часъ ожиданный.
 Клепачомъ го зчавъ просити,
 А онъ почавъ голосити:
 Азъ есмь слуга Божіихъ слугъ!
 Праведниковъ вѣрный я другъ!
 За нихъ Бога я благаю,
 Имя Бога величаю.
 Да оуслишить Господь мой гласъ!
 Отъ недуговъ да спасетъ васъ!
 Да спасетъ васъ всехъ отъ злобы,
 Отъ всякихъ бѣдъ и отъ скорбы!

Соизволить вамъ ще жити,	Возгласилъ ще сѣя слова:
Хоть до сто лѣтъ му служить,	Да будетъ все Богу слава!
По томъ в' царство всѣхъ завоз-	Бога славлю истиннаго,
[валъ,	Людѣ съ клиромъ собираю,
Радость вѣчну всѣмъ даровалъ!	Мертвыхъ плачу, тучу гоню,
Дзвѣнъ умильно заголосилъ,	Дны святыя возвѣщаю.
И сердца всѣхъ развеселилъ.	

П Ѣ С Н Ъ

въ время бездождія 1862 года, въ немъже зимою воды въ источниціхъ, потоціхъ и рѣкахъ повымерзали сице, что где керница водня обрѣтала ся, селяне скоты съ сосудовъ наповаху, а въ лѣтѣ отъ погиблехъ рыбъ потоцы и рѣки смрадомъ наполненніи, ибо воды отъ бездождія повысихали, не имѣли воды только, чтобы скоты напавали ся, а в' градѣхъ воду за цѣну продаваху. Твореніе Стефана Шеперія Шептицкаго, пароха Лавочнаго, мѣсяца Іудія 1862.

Боже царю вселенной,
Руки Твоей всемогущей!

Небо, земля и времена,
И живущихъ вся племена.

Солнцу велѣлъ есъ сїяти,
Лунѣ, звѣздамъ въ ночь блистати.

Вѣтры Ти ся повинуютъ,
И хмарами возволнуютъ,

Скоро приказъ Твой оуслышать,
Дождемъ землю всю орошать.

Всего міра создателю,
Всихъ во живыхъ питателю!

Не дай въ жаждѣ загибати,
Людемъ, скотомъ ся кончати.

Всемогуцій свѣтовъ творче,
Будь милостивъ на насъ Отче!

Грѣхи наша намъ отпусти,
Дождикъ ряснѣй зъ хмаръ низъспусти.

Благослови Боже сей годъ
Источники наполни водъ.

Да потекутъ быстрѣ рѣки
И оукрѣплятъ жажднѣ рыбы

И вся звѣри и вся скоты,
Что во живыхъ, что есть въ плоты.

Бы вся земля орошена,
И плодами оукрашена,

Яко мати дѣтемъ своимъ,
Кормъ подала людямъ Твоимъ.

Но за тѣи благодати
Ктожъ возможъ Ти хвалу дати?

Хвалу дати достойную,
За благодать обилную?

Хоть всякое диханіе,
Поетъ тебѣ хваленіе;

Но вся сія хваленія,
Достойна ли внимленія?

Хоть пріята недостойна,
Суть однакже щиросердна.

Будь милостивъ я пріяти,
Благодать намъ свою дати.

Сія, просимъ, не отрини,
Дождь изъ небесъ намъ низрини.

Боже! на Тя оуповаемъ,
Дожду зъ небесъ ожидаемъ.

За веліи сіи дары,
Восхвалимъ Тя всимы хоры,

Доколь зvoliшь намъ ще жити,
Будемъ Тебе все славити,

Яко дѣти своего отца
Зъ щирою любви всего сердца.

Людей Твоихъ оуслиши гласъ,
Боже, Боже, помилуй насъ!

Сію пѣснь изложилъ подписаній 1862 года мѣсяця іюлія, здѣ написалъ 1866 року Божіа въ шестьдесятимъ роцѣ житія своего, въ которомъ то вѣку ни оцы, ни рука до писаня не служитъ. Честь: Четче! помоли ся за Стефана и Курілла, Іереевъ Лавочнаго.

Подаємо далі виписку з книги, що має напис: Помяникъ оусопшихъ рабовъ Божіихъ въ веси Лавочномъ при храмѣ святаго архістратига Міхаила, написанній Стефаномъ Шепегѣмъ, парохомъ Лавочнаго и Тернавки, админістромъ Опѣрця року Божіа 1855. На обороті третьої картки сего помяника написано иньшою, не Шепегіевою рукою: Сщного іерея куръ Стефана Шепегѣ, пароха отъ года 1841 до 17 29/8 1877, с. в. 17 августа 1877 скончавшаго ся, иже бѣ первый просвѣтитель здѣшної парохіи, въпровадилъ школы во всѣхъ тріяхъ весехъ Лавочномъ, Опорѣ и Тернавцѣ, научалъ въ школѣ чтеніе, численіе, писаніе, и пѣніе церковное фігуральное ведля нотъ ірмольогійныхъ 24 пѣвцовъ, которымъ пѣніємъ церкви Божіи торжественно ликовали, а словесное стадо Христово наслаждало ся лакомъ райскимъ, отъ источника присно текущего водою животворною поилъ яко добрый пастырь, день и ночь, неутомимый дѣлалъ въ віноградѣ Христовѣ. Первіе здѣшніи приходы принудилъ до трезвенности и богочестія, въ веси Опорѣ храмъ велелѣпный тцаніямъ его нова церковъ сооруженна бысть въ году 1841. *Аѡмѣ* совершенно, дахъ съ копулами. Ащебы восхотя странно вся благодѣянія списати іерея Стефана, ниже въ сей книжѣ мною вмѣстити дѣйствія его, амѣнь. Азъ свѣдѣтель есмь сихъ, оученикъ его, написалъ дня 9/21 юнія 1884 смиренный рабъ пѣвецъ церковный отъ года 1850 Міхаиль Печара.

На четвертій картці написано: „Поминаніе душъ оусоп. ероднихъ Іер. Ст. Шепеги“, на обороті: Сщного Іереа Андреа оусопшаго мѣсяца февруарія 1785, парохъ Лавоч.: по благочестію, съ бороною сей іерей много предвѣсти, что ся въ сихъ временахъ исполнило, по свѣдѣтельствъ старыхъ людей.

Далї, на картці 5: Поминаніє Сщ. Іер. Іоанна Сачкевича, пар. Лавочн. р. Б. 1792 и сродныхъ; на картці 6: Іерея Стефана оумершаго 17/29 авг. 1877 иже бысть парохъ Лавоч. чрезъ 36 лѣтъ, прожившаго 71 лѣтъ, отъ года 1807 6 нового януар. до 17/29 авг. 1877 (писане иньшою рукою); на картці 7: Сщ. Іер. Григорія Чернѣховскаго, пар. Лавоч. р. б. 1754 и сродныхъ.

Два документи до 1809 року.

Недавно тому пред'явив мені один з товаришів моїх по званю два письма з свого дрібненького архиву родинного з просьбою, щоб я скоментував їх значінє історичне. Перше письмо, затитуловане: „Proklamacya w kwaterze Ces(arskiej) w Szembrunie“ з датою 15 мая 1809, не надавало ніяких трудностей до поясненя. Єсть се проклямація з канцелярії Наполеона I, видана для з ворохобленя Угорщини против Франціска I., цісаря австрійського, перед заведенєм мира віденьського (в падолистї 1809 р.); подаємо його в нотці, як меньш цікаве спеціальне для нас.¹⁾ Друге письмо, виставлене „комендантом пляцу“ Gąsick-им в Тернополи, з датою 14 серпня 1809 р.,

¹⁾ Proklamacya. W Kwaterze Ces. w Szembrunie 15 maja 809. Węgry. Cesarz austriacki, niewierny swoim traktatom, nie uznawszy wspaniałości, którą ku onemuż po trzech po sobie następujących wojnach, znamienicie po wojnie od 1805 zachowałem się, zaczepił moją armię, ja z tą zaczepką zpotkałem się, Bóg dawca zwycięstwa, którego niewdzięcznego y wiarołomie karze, sprzyjał mojej broni, wkrocylem do głównego miasta Austrii y stoję na waszych granicach. Cesarz austriacki, lecz nieiako król węgierski, wydał mi wojnę, podług waszych konstytucyi nie mógł tego uczynić bez waszego zezwolenia; wasz system, który zawsze jedynie tylko do wojny odpornej sciągał się, iako też prawidłą, na ostatnim seymie przez was włożone, dali mi dostatecznie poznać, iż było życzeniem waszym utrzymać pokoy.

Węgry. Przyszedł moment otrzymania nazad waszej niepodległości. Offiaruję wam pokoy, niezmiernie całkowitość waszego kraiu, waszey wolności y waszych konstytucyi, niech te zostaną iak były lub też przez was samych, ieżeli za dobre uznacie, przereformują się, jak duch czasu lub własne dobro waszych współobywatelów wymaga. Nie żądam od was nic, chcę was widzieć iako wolny i niepodległy naród. Złączenie się wasze z Austryą było waszym nieszczęściem. Wasza krew płynęła za tegoż interessem w odległych okolicach, a wasz główny interest stawał się ustawicznie tegoż dziedzicznych państw offiarą. Wy byliście najpiękniejszą częścią jego królestwa, a przeciw obchodzono się z wami iako prowincją, wystawioną żądzom wam wcale obcym. Macie narodowe obyczaje, narodowy język, chępicie się prawami nader dawnymi i sławy pełnego powstania; przywroccie sobie więc iako naród wasz był; bądźcie czymiscie byli, dajcie sobie króla, który koronę swoje jedynie